

Nazar üzerine

Çorum Çeşmeören'den Erdal Odabaş: “Nazarın kaynağı nedir? Nazar insanlığın gündemine İslâmiyetle mi gelmiştir yoksa başka inanışlardan mı karışmıştır? Nazardan korunmak için neler yapmak gerekir?”

Beyinde ve bakışta enerji vardır. Nazarın kaynağı beyin ve bakıştaki negatif enerjidir. Nazar insanlığın gündeminde hep var olmuştur. İslâmiyet insanın bakışını düzenlemiş, insana düzgün bakmayı, negatif bakmamayı öğretmiştir. Düzgün bakış tevhit ve tevekkül içindeki bakıştır. Yani muhatabında hayran olduğun bir husus varsa bu Allah'tandır diyeceksin, hayranlığını muhatabına değil, Allah'a vereceksin. Muhatabında nefret ettiğin bir şey varsa, bu durumda da nefretini muhatabına değil, şeytana vereceksin. Muhatabın mü'minse onu aşırı hayranlık, övgü veya nefret bakışlarından koruyacaksın.

Başkasına nazarı geçen insan bunu bilerek yapmaz. İçinde bir takım fırtınalı veya farklı enerji yüklü duygularla muhatabına bakanlar, farkında olmadan muhatabı üzerinde göz değmesine sebep olabilirler. Peygamber Efendimizi (asm) “mecnun” diyerek küçümsemeye çalışan Mekke'li müşrikler, Kur'ân'ın olağanüstü icazı karşısında öylesine büyülenmişlerdi ki, bu Kitab'ın—hâşâ—mecnun dedikleri birisinin elinde zuhur etmesini kabul edememişlerdi. Allah korumasaydı, neredeyse Resûlullah'ı (asm) gözleriyle devireceklerdi. Bu hususu Kur'ân şöyle zikreder: “Doğrusu inkâr edenler, Kur'ân'ı dinlediklerinde neredeyse seni gözleriyle devireceklerdi. “O mecnundur” diyorlardı.”¹

Bediüzzaman Hazretleri de (ra) nazardan şiddetle müteessir olduğunu ve nazarın kendisini hasta ettiğini, “Nazar deveyi tencereye, insanı mezara sokar.”² hadisini zikrederek beyan eder.³

Nazar konusunda iki hususun altının çizilmesi gerekir: Bunlardan birincisi; bakışlarımızı terbiye altına almak. İkincisi de; karşı tarafın bakışlarına hedef olmaktan kaçınmak.

Her zaman hem bakan taraf, hem de bakılan taraf olduğumuzu unutmamalıyız. Yani hem her şey her zaman gözümüzün altında, hem de biz her zaman herkesin gözü altındayız. Hepimiz her zaman başkasını denetleriz; ölçeriz, biçeriz, eleştiririz, az görürüz, çok görürüz, gözümüzde büyütürüz, küçültürüz, havsalamıza sığdıramayız, gördüklerimize inanamayız, duyduklarımıza hayret ederiz. İçimizde hayranlık

uyandıran veya olumlu-olumsuz fırtınalara sebep olan ya da varlığına inanmadığımız bir olay karşısında çoğu zaman şaşırıp kalırız. Öylesine hayret ederiz ki, neredeyse bir süre kendimize gelemeyiz. Oysa varlıkların hendesesi bizim elimizde değil. Cenâb-ı Hak bir şeyi yaratırken veya birisine bir servet verirken ya da hasmımızı muvaffak kılarken bize sormuyor, bizim onayımızı almıyor. Bu durumda şaşkınlığımızı ve hayretimizi “mâşaallah, elhamdülillah, Allahu ekber, bârekallah” gibi Allah’ın kudretini, iradesini, azametini ve meşîetini teslim eden kelimelerle teskin etmeliyiz. İş tamamen Allah’a havale etmeli, bize ihsan edilmeyen nimetlerin başkasına ihsan edilişini çok görmemeli, göz koymamalı ve içimizi geniş tutmalıyız. Zaten mü’minin iman hasleti de bunu gerektirir.

Her zaman gözaltında bulunan taraf konumunda olmamız ise başka bir duyarlılığı daha gerektirir: Hayatta çoğu kez, çoğumuz muhtelif başarılar elde ederiz. Cenâb-ı Hak bazı şeylerden mahrum bıraktığı bir kulunu, muhakkak muhtelif zamanlarda diğer bazı şeylerden memnun etmiştir. Sahibi olduğumuz nimetleri bazen gözlerden de gizleyemeyiz. Bize düşen her hal ve şartta elimizde bulunan nimetlerin şükrünü eda etmek ve alçak gönüllü olmaktır. Başarıımızdan veya muvaffakiyetimizden dolayı üstünlük duygusuna kapılıp, başkalarını Kaf dağından izlercesine küçümsemeye ve riyakârlığa hiçbir zaman hakkımız yoktur. Gösteriş meraklısı olmak, bazen başımıza en beklenmedik ruhsal problemleri de beraberinde getirebilir. Ne kadar yüksekte olursak olalım; her zaman mütevazî olmalı ve insanlarla aynı seviyede olduğumuzu hiçbir zaman unutmamalıyız. Üstünlüğümüze Allah’tan başkasının muttali olmasını istemek—çünkü riyakârlıktır—hayırlı amellerimizi yiyip bitireceği gibi, bazen böyle nazara ve kem gözlere isabet etme gibi müessif bir şekilde neticeleneceğini de akıldan uzak tutmamalıyız. Hayırlı amellerin sevabını elden kaçırmak, nazara isabet etmekten çok daha vahim bir akıbetir. Elimizde olmadan başkasının ıttılâından ise mesul değiliz.

Göz değmesine karşı okumak haktır. Hazret-i Âişe (ra): “Resûlullah Efendimiz (asm) bana, göz değmesine okunmasını emretti” demiştir.⁴

Ümmü Seleme (ra) rivayetiyle; Resûlullah Efendimiz (asm), Ümmü Seleme’nin odasında iken yüzünde sarılık eseri bulunan bir kız çocuğu gördü ve “Bu kızcağıza okuyunuz; buna nazar değmiştir” buyurdu.⁵

İslâmiyette okuyarak veya okutarak ruhî tedavi vardır. Meselâ göz değmesine karşı sâlih kimseler hastaya veya hasta bizzat kendisine Kalem Sûresinin 51 ve 52. âyetlerini, Âyet’el-Kürsî, Fatiha, İhlâs, Felak ve Nâs gibi âyet ve sûreleri okuyabileceği gibi; Allah’ın isimlerini, sıfatlarını ve zikrini ihtiva eden âyet ve duâların okunması ve sırf Allah’tan şifa niyazında bulunulması meşrudur.

Dipnotlar:

1- Kalem Sûresi, 68/51,52,

2- Keşf'ül-Hafâ, 2/72,

3- Şuâlar, 286,

4- Buhârî, Tıp, 1932,

5- Buhârî, Tıp, 1933